

HET POTENTIEEL VAN TAALTECHNOLOGIE EN AI

EEN PERSPECTIEF OP DE TOEKOMST

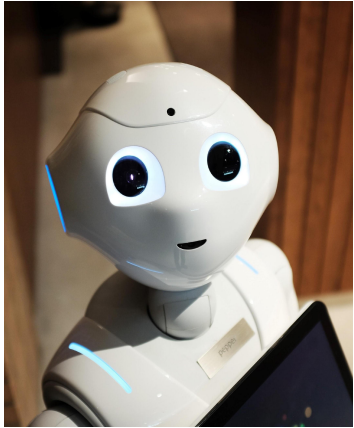
Khalil Sima'an
Universiteit van Amsterdam

HET POTENTIEEL VAN ARTIFICIËLE INTELLIGENTIE (AI)

- AI: één van de grootste kansen voor globale maatschappelijke en economische vooruitgang ^[1]
- In Europa: nieuwe initiatieven, platforms, netwerken en projecten, gericht op AI, b.v.
  - **AI4EU**: First European AI On-Demand Platform and Ecosystem
  - **Face2Face Virtual Agora**: EU Artificial Intelligence Excellence Centres (29 May 2020 in Brussels)
  - **Recent ICT-48-2020 Calls**: Towards a vibrant European network of AI Excellence centres
- AI speelt reeds een rol in ons dagelijks leven...

VOORBEELDEN VAN AI IN ONS DAGELIJKS LEVEN

- Digital personal assistants (Siri, Alexa)
- Chatbots (e.g. in bankieren, customer support en management, ...).
- Intelligente auto's (communicatie, automatische besturing...):
- Marketing (b.v. Netflix, Amazon: voorspellen, vertalen etc.)
- Financiën (e.g. stock trading: voorspellen)
- Landbouw (optimaal gebruik van bronnen, groei van populaties: voorspellen)
- Gezondheidszorg (zoeken en raadplegen bronnen; hulp bij diagnose...)
- ....

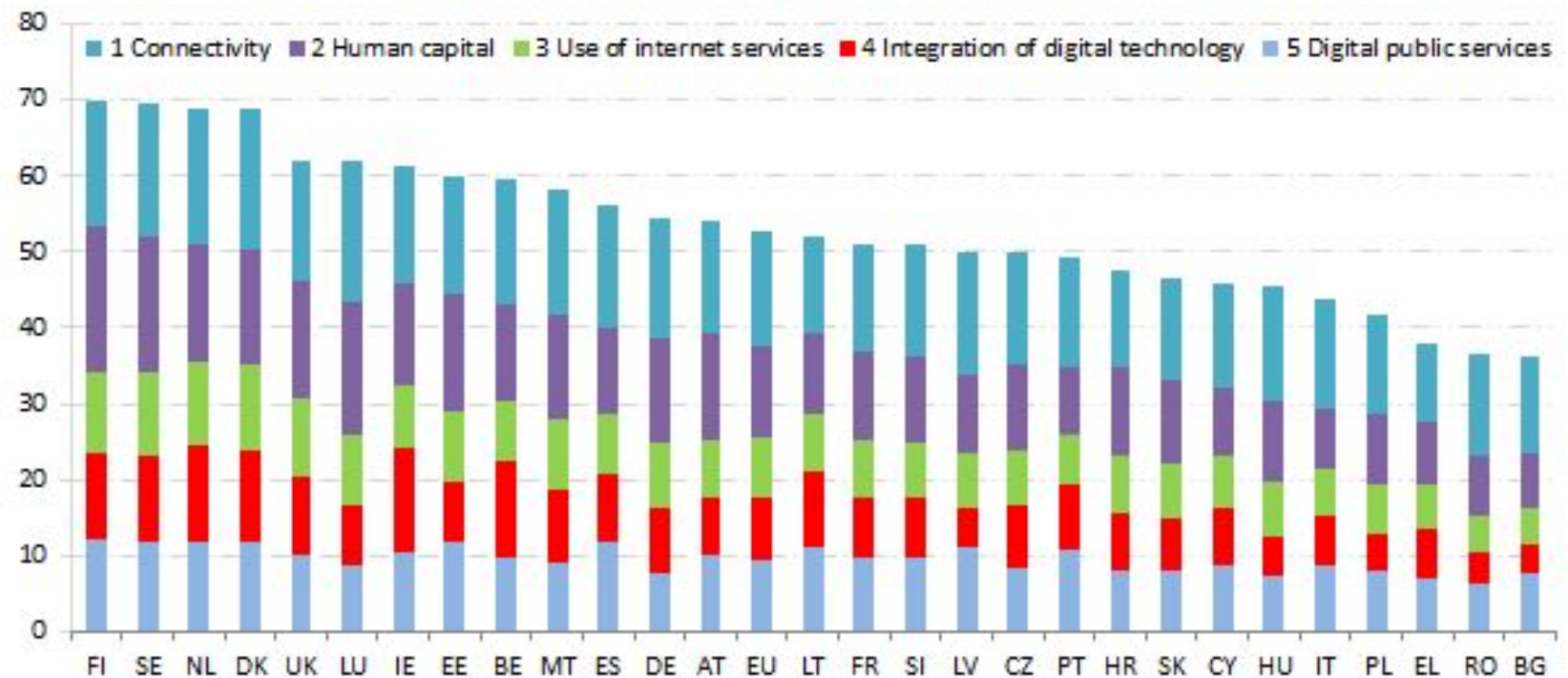
AI: Menselijke Communicatie, Classificatie, Voorspellen, Beslissen in onzekerheid

Mate van Digitalisering Cruciaal voor Ontwikkeling en Toepassing van AI

STATUS QUO: HOE DIGITAAL ZIJN WIJ NU?

Digital Economy and Society Index (DESI) ^[2]

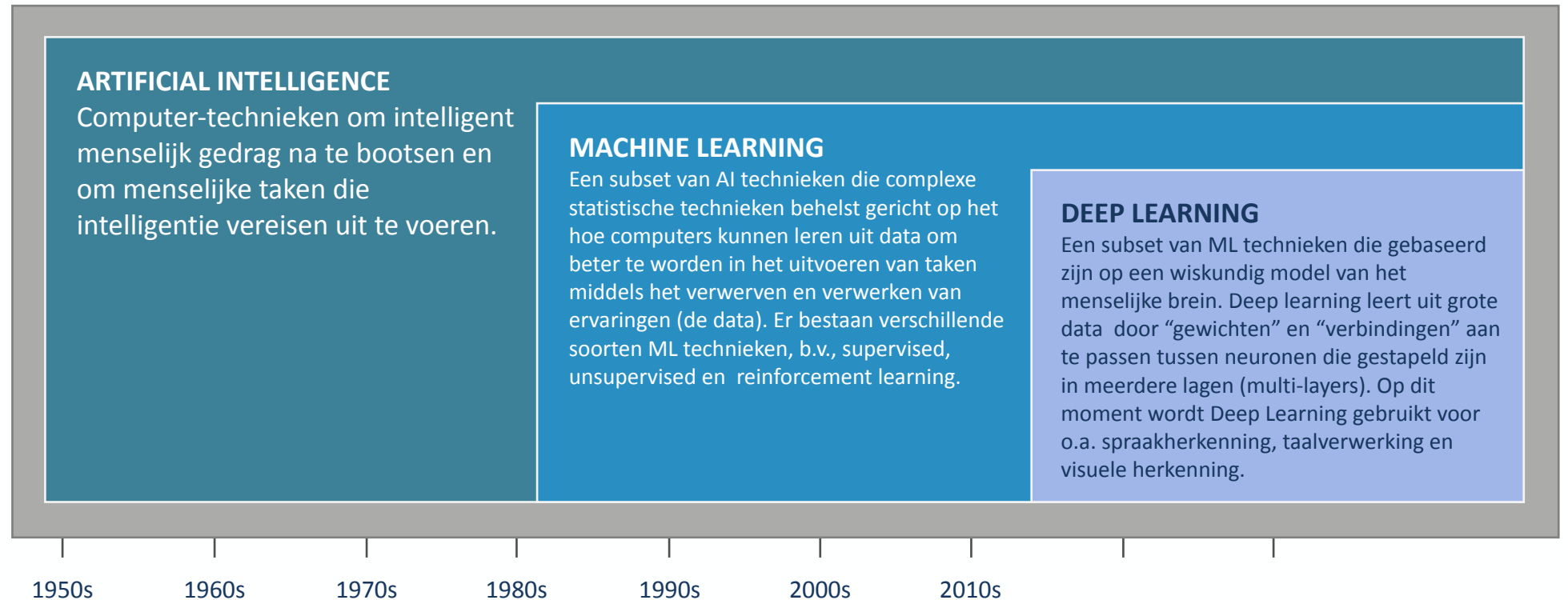
Digital Economy and Society Index (DESI) 2019 ranking

Samenvatting van
Indicatoren van Europa's
digitale prestaties en
concurrentie vermogen.

- Connectiviteit
- Menselijk kapitaal
- gebruik van internetdiensten
- integratie van digitale technologie
- digitale overheidsdiensten

POSITIONING AI, MACHINE LEARNING, DEEP LEARNING [3]

WAT IS AI? TAAL ALS DE MAAT VOOR INTELLIGENTIE

- **Alan Turing:** “Als een gesprek met een machine niet kan worden onderscheiden van een soortgelijk gesprek met een mens, dan kan het apparaat intelligent worden genoemd”
- Het menselijk taalgebruik weerspiegelt de complexiteit van de *menselijke ervaringen in dagelijkse situaties* die het uitdrukt - sensorische, cognitieve, emotionele, sociale e.a. ervaringen.
  - Een woord kan verwijzen naar meerdere objecten in de wereld (bv bank)
  - Er zijn meerdere manieren om hetzelfde te zeggen: Parafrases
  - Betekenis kan slechts worden bepaald in het licht van de **context en situatie**
  - Letterlijke betekenis vs. figuratief taalgebruik (metafoor, implicatures, sarcasm, beeldend...)

WHAT IS AI? TAAL EN INTELLIGENTIE

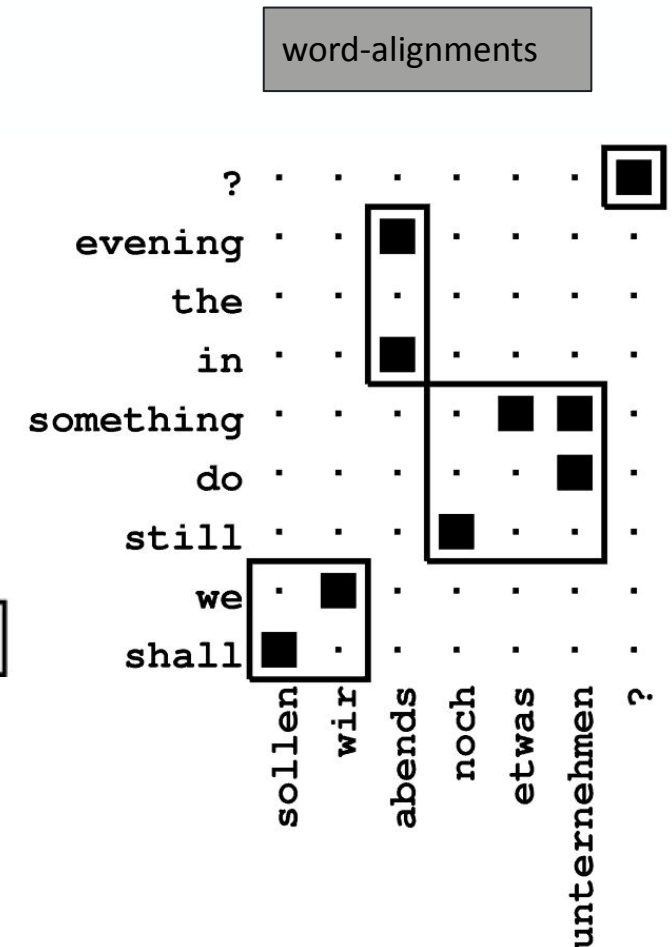
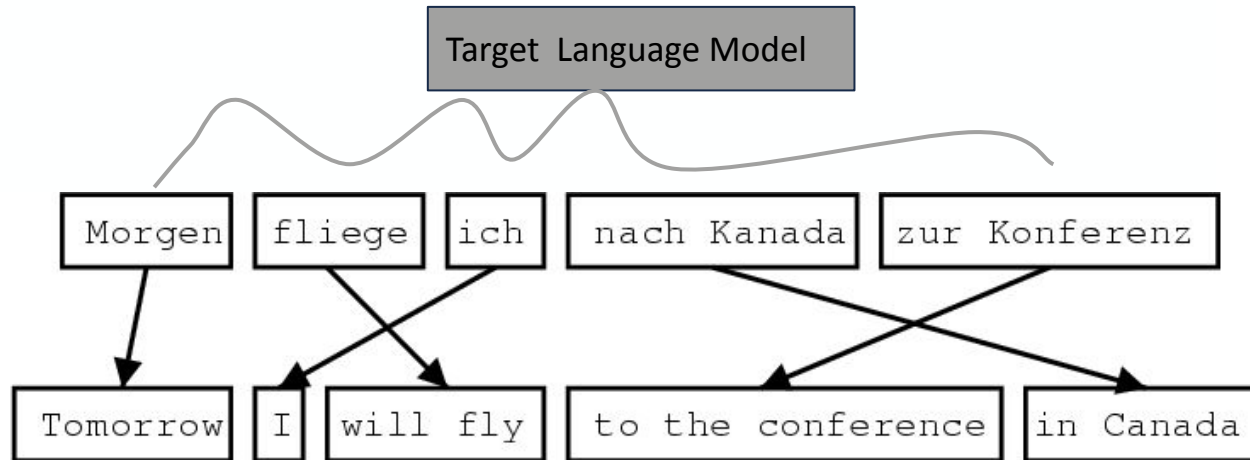
Enkele voorbeelden:

- “Op deze schaal” (ambigüiteit)
- “Marie is die nacht goed bevallen” (ambigüiteit)
- "Ik ben een rots, ik ben een eiland." (metafoor)
- [Volledig verregend, komt ze binnen zuchtend:] “Mooi weer zeg!” (sarcasme)
- Shakespeare’s Romeo en Juliet: Text → Toneelstuk

DEEP LEARNING IN TAALTECHNOLOGIE

Machinaal vertalen tot ~2015/6:

Paren van frases geextraheerd uit vertaalde (parallele) data

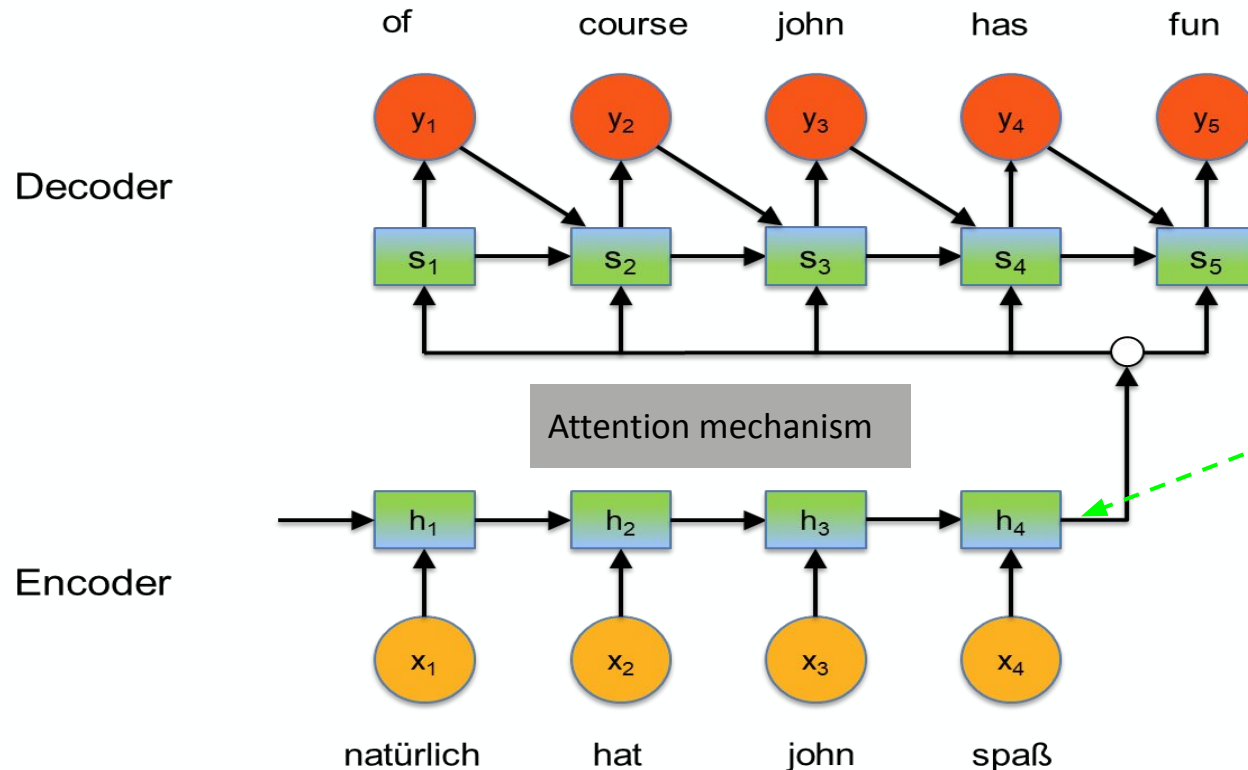

*Verschillende componenten, apart getraind op parallele data

DEEP LEARNING IN TAAALTECHNOLOGIE

Hoe machines vertalen tegenwoordig

*Interne
representaties
van woorden,
frases en hele
zinnen
herbruikbaar*

1. Het hele netwerk getraind op grote corpora van parallele data
2. Bestaat uit twee neurale "taalmodellen" en het "attention mechanisme"
3. Algemeen model voor vele NLP taken

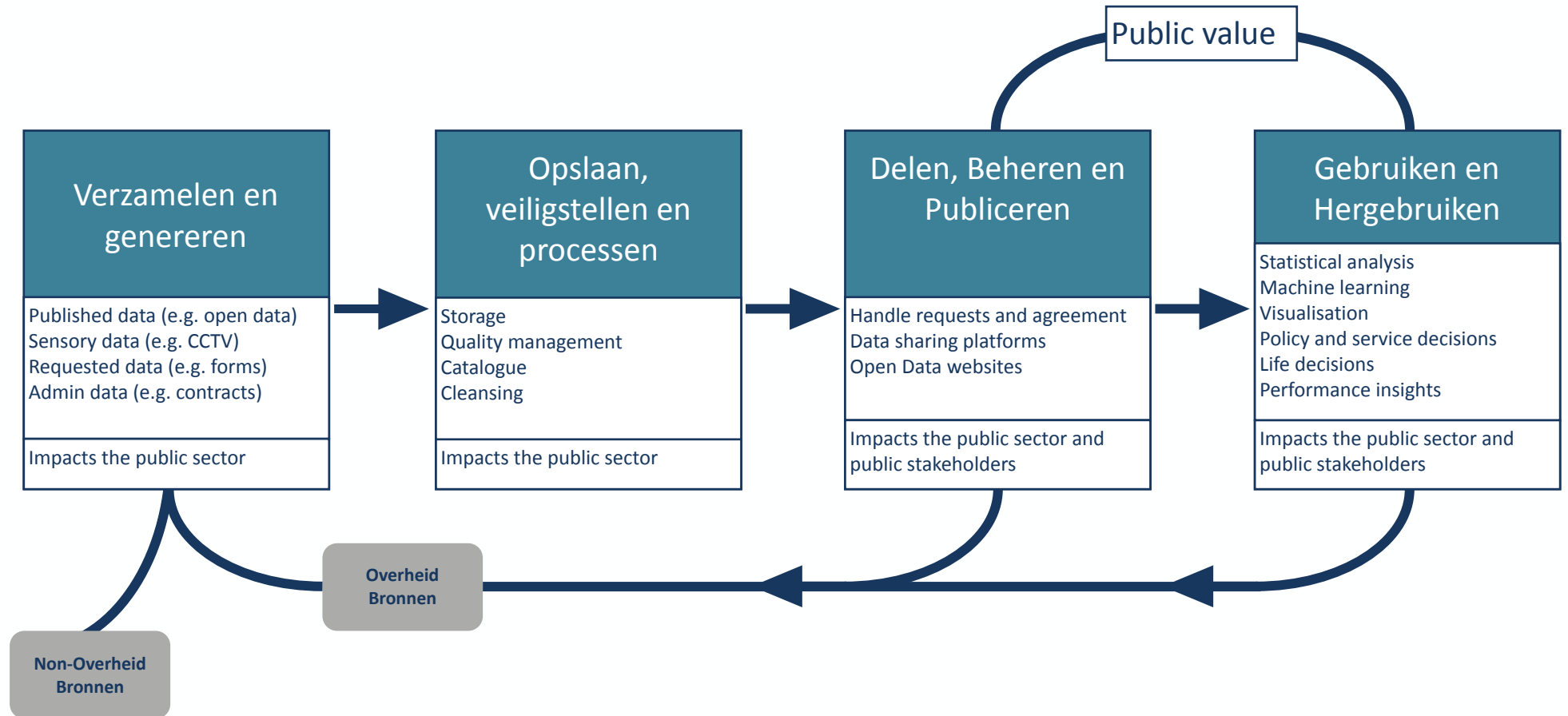
DEEP LEARNING IN TAALTECHNOLOGIE

Naast vertalen, wordt Deep Learning gebruikt in vele taalapplicaties

- Spraakherkenning (Acoustic Speech Recognition)
- Text to Speech Systemen (TTS)
- Dialog Systemen / Chatbots
- Question-Answering Systemen (QA)
- Text Summarisation Systemen
- Text Analytics: Named Entity Recognition (NER); Relation Extraction (RE); Syntactisch / Semantisch parseren; Sentiment Analysis...

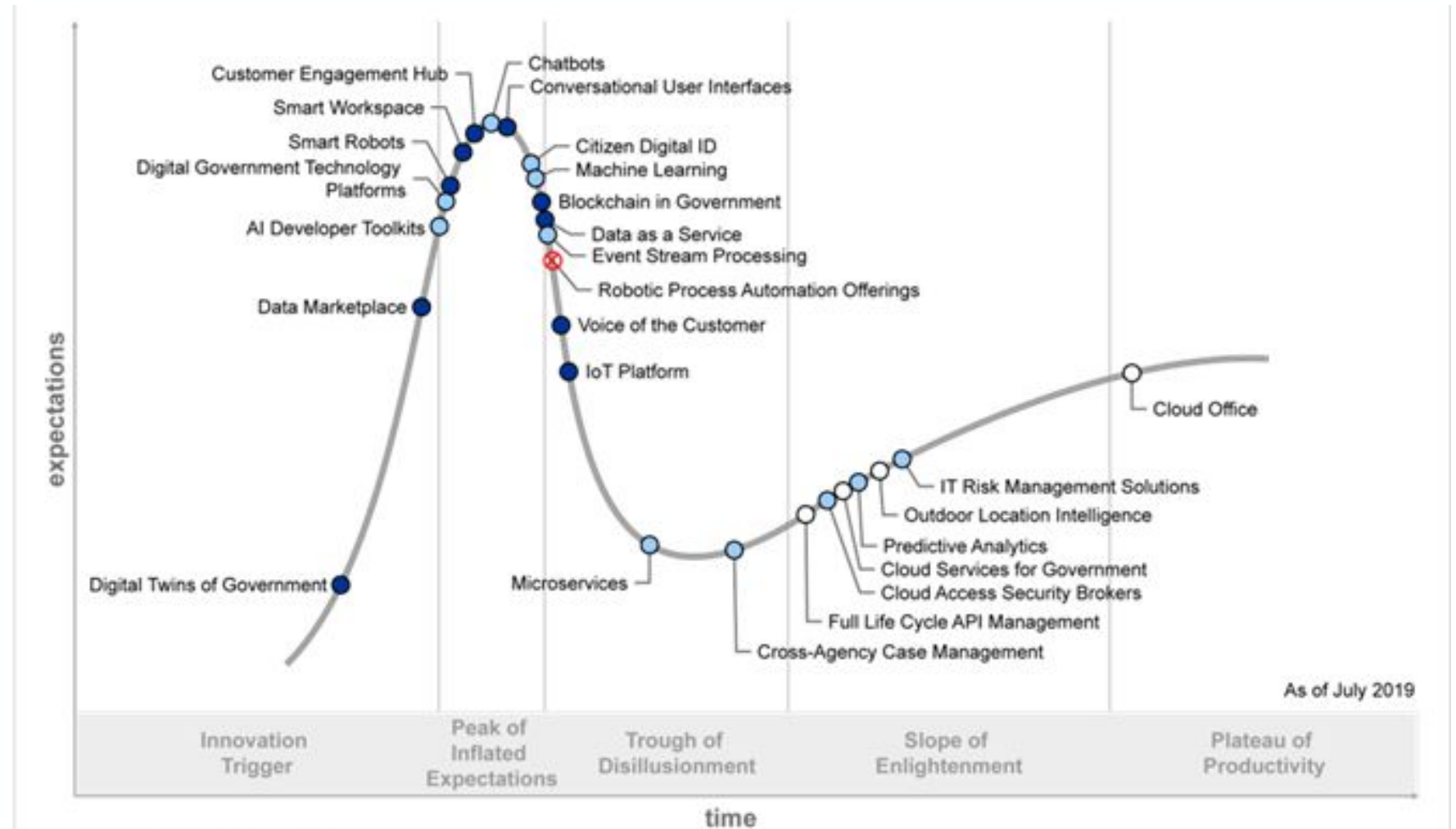
De Brandstof van Deep learning: Data!

DATA ALS BRANDSTOF VOOR AI ^[4]

Hype Cycle for Digital Government Technology, 2019 (Gartner Hype Cycle)

- Innovatie trigger
- piek van opgeblazen verwachtingen
- dal van desillusie
- helling van verlichting
- plateau van productiviteit

Plateau will be reached:

AI: WAARHEEN?

AI dat is

Verklaarbaar, Verifieerbaar, *Fysiek, Collaboratief en Integratief; Humaan*

Human-Centered: “Als kernuitdaging ... robuuste, betrouwbare AI-systemen die in staat zijn om (1) mensen te 'begrijpen', (2) zich aan te passen aan complexe omgevingen en (3) adequaat te communiceren in complexe sociale omgevingen.”

AI: WAARHEEN?

AI dat is Verklaarbaar, Verifieerbaar, *Fysiek, Collaboratief en Integratief; Humaan*

Human-Centered AI vision: “Als kernuitdaging ... robuuste, betrouwbare AI-systemen die in staat zijn om (1) mensen te 'begrijpen', (2) zich aan te passen aan complexe omgevingen en (3) adequaat te communiceren in complexe sociale omgevingen.”

Echter, dat vereist toegang krijgt tot uitingen van menselijke ervaringen

- Sensorische ervaringen (zien, horen, voelen, ruiken,...)
- Sociale interacties; sociale normen; sociale rangen;...
- Emotionele lading, aannames, geloof,...(Theory of Mind)

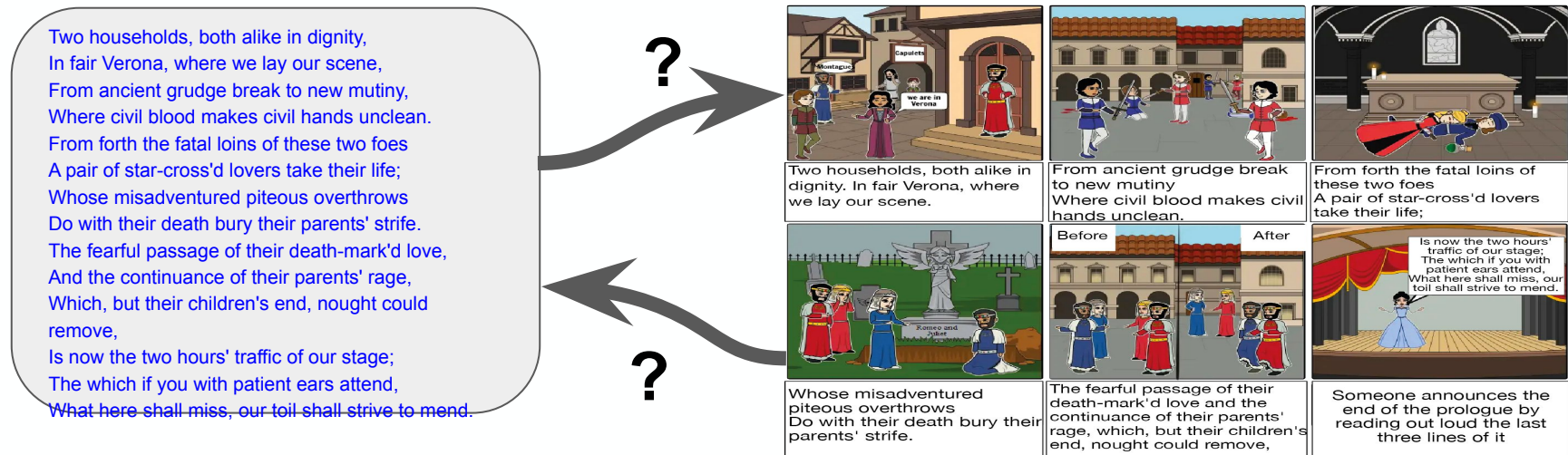
Voor de volgende generatie AI-systemen:

- **Taalgebruik** is de rijkste bron van uitingen van menselijke ervaringen.
- **Data:** Taaluitingen ingebed in *de situaties* waarin ze worden gebruikt

AI IN NL: WAARHEEN?

- **Data** is cruciaal voor EU
- **Ontketen** het potentieel van het AI onderzoek in NL en EU
- **Focus:** Relatie van taalverwerking (NLP) met andere AI (beeld en sociale factoren).
- **AI = Begrijpen(Taal) ← → Begrijpen(Ervaringen/Situaties)**

THANK YOU FOR YOUR ATTENTION!

Website: www.lr-coordination.eu

Twitter: @LR_Coordination

Facebook: www.facebook.com/EuropeanLanguageResourceCoordination

LinkedIn: www.linkedin.com/in/lrcoordination

Email: info@lr-coordination.eu

REFERENCES

- [1] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf
- [2] <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>
- [3] Jamie Berryhil, Kévin Kok Heang, Rob Clogher, Keegan McBride (2019): „Hello, World: Artificial intelligence and its use in the public sector“, OECD Observatory of Public Sector Innovation, p.23. Available online at <https://oecd-opsi.org/projects/ai/>
- [4] <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/09ab162c-en.pdf?expires=1583412591&id=id&accname=guest&checksum=DE3AC27D9E81DA0C3A35448B23FCC54E>
- [5] <https://www.gartner.com/en/newsroom/press-releases/2019-08-28>

FURTHER READING

<https://trends.oecd-opsi.org/embracing-innovation-in-government-global-trends-2019.pdf>

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/commission-white-paper-artificial-intelligence-feb2020_en.pdf